

Bogumiła Żongołłowicz

Melbourne, Australia

KOSTEK, SYN KONSTANTEGO – PORTRET NIEDOKOŃCZONY

Co komu uczyniła matka Kostka Gałczyńskiego, jak przyjęło się mówić o synu poety, aby przedstawiać ją w polskiej literaturze w negatywnym, żeby nie powiedzieć w obraźliwym świetle? Kto dał piszącym prawo do budowania jej historii poprzez dodawanie nieprawdy do nieprawdy?

Próbę odkłamania tego zakłamanego życiorysu mam za sobą¹. Kolej na opis życia Kostka, jednakże nie w oparciu o to, co sam o sobie rozpowszechnił, a z wykorzystaniem materiałów dostępnych na jego temat głównie w Australii i rozmów z jego najbliższymi: matką, żonami, dziećmi i przyrodnią siostrą... Ewą.

Była jeszcze druga przyrodnia siostra – Kira. Poznała jedynego brata w ich dorosłym życiu i wiedziała tyle, ile jej sam o sobie powiedział. A mówił jej różne rzeczy, niekiedy nieświadomie wypaczając fakty. Dla przykładu uczynił ze swojej matki więźniarkę niemieckiego obozu koncentracyjnego Oświęcim, w którym nigdy nie była. Kira nie tylko w to uwierzyła, ale utrwaliła w swoich książkach, a po niej uczynili to samo inni badacze przeszłości autora *Zaczarowanej dorożki*. To, że Kostek mylił się, można zrozumieć. Przeciętnemu Australijczykowi określenie *concentration camp* kojarzy się ze słowem „Auschwitz”. Natomiast fakt, że Kira nie próbowała zweryfikować słów brata (a może próbowała?) pozostaje niepojęty. Jego matka była więźniarką niemieckiego kobiecego obozu koncentracyjnego Ravensbrück. Nie ona jednak ma być bohaterką tego artykułu.

¹ Wywiad z Lucyną Pyką, *primo voto* Gałczyńską, a z domu Wolanowską pt. *Byłam prawowitą żoną autora „Zaczarowanej dorożki”* zamieszczony został w „Przeglądzie Polskim” – dodatku do „Nowego Dziennika” (Nowy Jork) 105/2006. Obszerny artykuł zatytułowany *Wokół drugiej żony Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego* ukazał się w „Pamiętniku Literackim”, t. 43, czerwiec 2022 (wyd. Związek Pisarzy Polskich na Obczyźnie, Londyn), a 40-minutowy reportaż *Pokochołem ciebie w noc błękitną*, którego współautorką jest Jolanta Rudnik, wyemitowano na antenie Polskiego Radia Koszalin dnia 16 stycznia 2023 r.

*

Konstanty Ildefons Gałczyński junior urodził się 22 stycznia 1946 roku o godzinie 12.30 w szpitalu św. Mikołaja (*St-Nikolai Hospital*) w Höxter w Nadrenii Północnej-Westfalii w Niemczech. Jego rodzicami byli Lucyna Wolanowska i poeta Konstanty Ildefons Gałczyński. Związek małżeński zawarli w Blombergu 26 kwietnia 1945 roku². Konstanty po urodzeniu syna wrócił do Polski lub – jak twierdziła Lucyna Gałczyńska – został siłą zabrany na statek z repatriantami.

W marcu 1946 roku odbyły się chrzciny Kostka. Z tej to okazji jego matka założyła sztambuch-pamiętnik³, do którego wpisali się między innymi rodzice chrzestni dziecka: Maria Burska i Stanisław Czerny⁴. Burska życzyła dwumiesięcznemu niemowlęciu:

[...]
Bądź – utalentowany, jak Ojciec,
realistą jak Matka,
wielki duchem i sercem jak Ojciec chrzestny –
i miej tyle szczęścia w życiu
ile Ci życzy matka Chrzestna –
a będziesz najszcześniejszym z ludzi.

Wpis Czernego był nieco dłuższy:

Młody Konstantynie!
Urodziłeś się w godzinie
Gdy ojciec Twój po świecie hasał,
Nie martwił się i popasał,

² Na podst. dokumentu przesłanego do Gabrielle Parker z USC w Höxter (Niemcy) z 23 kwietnia 2020 r. Kopia w posiadaniu autorki. Do dziś wielu badaczy literatury zajmujących się życiem i twórczością Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego podaje, że jego syn był nieślubnym dzieckiem. Australijska pisarka Jane Hampson, będąca swego czasu, jak sama podaje, w zażyłej przyjaźni z synem poety, autorka projektu „Along Came Steve Parker” podaje w zapowiedzi, że jest to „3 x 1-godzinny audiopamiętnik z życia Steve’a Parkera – chłopca urodzonego w Auschwitz po II wojnie światowej jako nieślubny syn jednego z najbardziej szanowanych polskich poetów, który wyrósł na lokalnego szabrownika Darwina i kierownika” (tł. ang. autorki) <https://www.awgpathways.com.au/showcase/along-came-steve-parker/> [dostęp: 30.11.2023]. Próba sprostowania ze strony autorki spełzła na niczym.

³ Autorka przekazała go wraz z polskim paszportem Kostka i fotografią jego matki z okresu niemieckiego na ręce Wojciecha Kassa, dyrektora Muzeum Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego podczas konferencji naukowej „Konstanty Ildefons Gałczyński – biografia i wyobraźnia”, która odbył się w Praniu w dniach 20–21 września 2023 r. Spełniła tym samym obietnicę złożoną synowi poety, gdy przekazywał jej te dokumenty/archiwalia.

⁴ Stanisław Czerny (1889–1963), podpułkownik, intendent WP.

I gdy wyzwolenia nadeszła pora
 On może gdzieś w rozgwarze, z wieczora
 Śnił sen o następcy tronu
 I opiewał go słów koroną...
 Lecz to nie było to właściwe,
 To sprawiły losy mściwe –
 To była wielka tragedia serca
 Że ten właściwy stał się przeniewiercą
 Synu wielkiego Człowieka...
 Ciebie jasna przyszłość czeka,
 Tylko bierz z ojca to co jest wzniosłe,
 Byś był do Czynów dorosły. –
 Drogiemu chrześniakowi na pamiątkę
 (podpis nieczytelny)

Trzy lata przebywali w obozie przejściowym w Paderborn, gdzie Lucyna pracowała w centrali telefonicznej, czekając na wyjazd do Australii, która w pierwszych powojennych latach nie przyjmowała samotnych kobiet z dziećmi. Akceptowała przede wszystkim silnych, zdrowych mężczyzn. Kandydaci na emigrację poddawani byli szczegółowym badaniom lekarskim. Lucynie pomógł jako sponsor – jugosłowiański pianista Sava Spasojevic, którego poznała w Niemczech⁵, a który również wybrał życie na emigracji. W jej papierach na wyjazd Sava figuruje jako narzeczony (*fiancé*). W tych samych papierach odnotowano, że mąż jest w Polsce (*husband in Poland*).

Dnia 13 sierpnia 1949 roku, po półrocznym pobycie w obozie dla przesiedleńców we Włoszech, Lucyna Gałczyńska wsiadła z synem w Neapolu na statek „Nelly” udający się na antypody. Do Melbourne przyплыли 9 września. Z portu zostali przewiezieni do ośrodka przyjmowania i szkolenia migrantów w Bonegilla w północnej Wiktorii, a stamtąd kilka tygodni później do hostelu w Maribyrnong (*Maribyrnong Migrant Hostel*), w którym przebywali czasowo migranci z różnych grup narodowościowych. Niedługo potem przyznano im pokój w pensjonacie przy 39 Ballarat Road, w dzielnicy Footscray. Kostek rozpoczął naukę w pobliskiej szkole podstawowej – St. John’s Primary School⁶.

W 1951 roku Sąd Najwyższy stanu Wiktoria (*Supreme Court of Victoria*) unieważnił małżeństwo Lucyny i Konstantego Ildefonsa Gałczyńskich⁷. Lucyna

⁵ Sava Spasojevic 26 sierpnia 1949 r. zawarł związek małżeński z Elizabeth Brkic. Oboje przebywali w Buthurst Centre w Nowej Południowej Walii. Zob. *Migrants marry*, „National Advocate” (Bathurst), 27 sierpnia 1949, s. 2.

⁶ Szkoła mieściła się przy 34 Essex Street.

⁷ Jak wykazały dochodzenia Eve Ogden, nie był on starszym bratem peerelowskiego polityka Tadeusza Hiacynta Pyki (1930–2009), działacza komunistycznego, ekonomisty, wiceprezesa

powróciła do nazwiska Wolanowska i jako... bezdzietna panna... wyszła powtórnie za mąż za Stanisława Pykę⁸. W rok po ślubie przyszła na świat ich córka Ewa (*primo voto* Eve Ogden).

Stanisław, wywieziony podczas wojny na roboty do Niemiec, po wojnie nie chciał wracać do Polski, w której władzę przejęli komuniści. Studiował medycynę na uniwersytecie w Bonn. Pracował w zakładach farmaceutycznych w Melbourne. Lucyna znalazła zatrudnienie w fabryce amunicji w Footscray (*Ammunition Factory Footscray*). Footscray było w tamtym okresie przemysłową dzielnicą miasta. Po II wojnie światowej jedną trzecią jego mieszkańców stanowili emigranci urodzeni we Włoszech, Grecji, na Malcie, w Niemczech, w byłej Jugosławii i w Polsce. Upadek przemysłu wytwórczego nastąpił w latach 70. XX wieku. W latach 80. rozpoczął się napływ migrantów i uchodźców z Indochin, Bliskiego Wschodu i Ameryki Południowej. Obszary przemysłowe zastąpiły obszary mieszkalne.

Przybliżenie charakteru Footscray ma swoje uzasadnienie. Kostek Gałczyński dorastał w tej dzielnicy. Pykowie, którzy kilkakrotnie zmieniali miejsce zamieszkania⁹, w 1956 roku kupili dom przy 3 Freame Street¹⁰. Chłopak mieszkał z nimi przez siedem lat. W 1958 roku rozpoczął naukę w Christian Brothers College, a kontynuował w Footscray High School¹¹ przy Wembley Avenue w Spotswood¹². Zakończył edukację na jedenastej klasie, otrzymując świadectwo ukończenia szkoły (*Leaving Certificate*), poświadczające uzyskanie średniego wykształcenia, do którego matura nie była wymagana¹³.

Rady Ministrów, posła na Sejm PRL VI, VII i VIII kadencji, jak podałam w artykule *Wokół drugiej żony Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego*. Do takiej konkluzji doprowadziła mnie wypowiedź Lucyny Pyki, że brat Stanisława był znaną postacią w Polsce.

⁸ W akcie małżeństwa zawartego 4 kwietnia 1952 r. w Melbourne podano, że była córką Marii (z d. Hoeptyng) i Władysława Wolanowskiego, inżyniera.

⁹ Mieszkali przy 77 Nicholson Street, Footscray, nad sklepem z artykułami dla dzieci w tamtych czasach. Tam urodziła się ich córka Ewa. Następnie w hostelu przy 1 Leeds Street, również w Footscray. Ten budynek został zburzony, aby poszerzyć drogę – róg ulic Leeds i Donald.

¹⁰ Potem mieszkali przy Kooyong Road w Hawthorn.

¹¹ W Australii można było wówczas uzyskać: *Proficiency Certificate*, *Intermediate Certificate*, *Leaving Certificate* i *Matriculation Certificate*.

¹² Footscray High School rozpoczęła swoją działalność w 1954 r. Po kilku miesiącach przeniesiona została do nowego obiektu przy Wembley Avenue w Spotswood w Wiktorii. Oficjalnie znana była jako Footscray High. W 1990 r. zmieniła nazwę na Footscray Yarraville Secondary College. Niewielki napływ nowych uczniów przesądził o jej zamknięciu w 1996 r. Na jej miejscu powstało osiedle mieszkaniowe. Szkoły tej nie należy mylić z obecną Footscray High School, którą otwarto w 2019 r.

¹³ Informacje te uzyskałam od Eve Ogden obecnej podczas spotkania w domu Mary Knight, *primo voto* Mary Pyki (Parker) w miejscowości Goornong w stanie Wiktoria w Australii w dniu 27 lipca

Miał 17 lat, gdy na dobre wyprowadził się z domu. Zmienił imię i nazwisko – najczęściej wymawiane według zasad angielskiej fonetyki, a i błędnie zapisywane KOSTIC GACZINSKY – na Steven Pyka. Nie chciał być odmieńcem, choć takich nie brakowało w emigracyjnej masie. Nie mógł znieść traumy matki, która przeżywała utratę najbliższych¹⁴ i ciągle mówiła o wojnie. „Raz Hitler był zły, drugi raz Hitler był dobry”¹⁵. Kiedy ojczym próbował go wychowywać, nie pozwalała. Powtarzała: „To mój syn, nie twój”¹⁶, co powodowało napięcia w rodzinie. Kostek chciał się jak najszybciej usamodzielnąć.

Niebieskooki szatyn średniego wzrostu, o solidnej budowie ciała i miłej powierzchowności cieszył się sympatią otoczenia. Charyzmatyczny szalawiła, uzdolniony muzycznie, nie potrafił czytać z nut ani ich zapisywać, ale od dziecka miał zdolność wnikliwego wsłuchiwania się w muzykę. Grał na kilku instrumentach: gitarze, banjo, pianinie, harmonijce, a nawet saksofonie. Kiedy koledzy kopali piłkę, on ćwiczył. Matka, która muzyczną edukację również rozpoczęła w dzieciństwie, tłumaczyła synowi: „Jak ci będzie ciężko, nie będziesz miał pieniędzy, jako muzykant zawsze dasz sobie radę”¹⁷. Jego grania słuchano z przyjemnością.

A grał, gdzie mu pozwalano. Jednym z takich miejsc był lokal (*coffee lounge*) „Arab”¹⁸ założony przez braci Grahama, Alistaira i Robina Smithów w popularnym nadmorskim kurorcie Lorne¹⁹. Trafił do niego, kiedy pojechał obejrzeć ziemię, którą matka kupiła w pobliskim Apollo Bay. Wakacje spędzali tu głównie młodzi ludzie. *Coffee lounges* stanowiły element sceny towarzyskiej w późnych

2023 r. W spotkaniu tym uczestniczyła również Gabrielle Mary Parker. Tymczasem na stronie internetowej Pulsu Polonii czytamy w artykule Małgorzaty Przytuły-Sawickiej, że był „psychologiem z wykształcenia” i „szefem więziennictwa w Terytorium Północnym”, https://www.zrobtosam.com/PulsPol/Puls3/index.php?sekcja=5&arty_id=16552 [dostęp: 30.11.2023]. Przytuła-Sawicka mija się z prawdą.

¹⁴ Według Eve Ogden jej matka miała pięcioro rodzeństwa: dwie siostry (Zofię i Wiktorię) oraz trzech braci (Karola, Franka i Edwarda). Jedna z sióstr wraz z mężem i dziećmi została wywieziona na Sybir i ślad po nich zaginął. Jeden z braci jako kilkunastoletek zginął od wybuchu granatu.

¹⁵ Z wywiadu przeprowadzonego przez autorkę ze Stevem Parkerem w jej domu w Rowville, Melbourne, Australia, dnia 24 lutego 2014 r.

¹⁶ Tamże.

¹⁷ Tamże.

¹⁸ „Arab” kontynuuje działalność w Lorne, choć poza nazwą i historią, jaka się za nią kryje, niewiele ma wspólnego z dawną działalnością. Odwiedzający miasteczko turyści chcieliby jednak, aby obiekt zachował się.

¹⁹ Lorne, na południowym wybrzeżu Wiktorii, zaczęło zyskiwać popularność jako nadmorski kurort wraz z otwarciem Great Ocean Road w 1923 r. Droga została zbudowana jako pomnik dla poległych w I wojnie światowej. Znajduje się na liście *Australian National Heritage*.

latach 50. i 60. ubiegłego wieku w Australii. Związane były z ruchem muzyki folkowej. Legalnie nie podawano w nich alkoholu.

Jak wyglądał „Arab”?

[...] długa, wąska jadłodajnia, awangardowa konstrukcja z błękitnego kamienia, szkła i płótna, która wzorowała się na europejskich kawiarniach. Ekspres do kawy był zaledwie trzecim tego typu urządzeniem w Wiktorii. Odziane w bikini kelnerki serwowały cappuccino, koktajle mleczne, tosty, kanapki, makarony i całą gamę kolorowo zatytułowanych deserów (między innymi „Porgy and Bess” i „Harem Girl”) surferom z (melbourneńskiego, przyp. autorki) Toorak lub wakacyjnym studentom, którzy wylegując się na poduszkach, dyskutowali o poezji i Platonie, debatowali na tematy światowe lub słuchali muzyki [...] ²⁰.

Tak opisywał lokal Smithów Malcolm J. Turnbull, nie były premier Australii (to tylko zbieżność nazwisk), ale znawca australijskiej popularnej muzyki.

*

Dziewczęta, surfing, prowadzenie samochodu bez posiadania prawa jazdy – wszystko to oznaczało nowe życie.

Po długich wakacjach Kostek wprowadził się do Petera Barnesa. Matka Petera była Irlandką, a ojciec Australijczykiem. Mieli dziesięcioro dzieci (siedmiu synów i trzy córki). I to był jeden z powodów, dla których Kostek garnął się do nich. To była duża rodzina. On też chciał taką mieć.

Siostrę Petera, Mary Therese, poznał jako nieproszony gość w jej dwudzieste urodziny. Wparował na imprezę z grupą kolegów (*gate crushes*), jako ich niepisany przywódca, do domu przyszłych teściów w dzielnicy Box Hill w Melbourne. Od tam odwiedzał Barnesów regularnie, a 8 maja 1965 roku zawarł związek małżeński z Mary w kościele pw. św. Franciszka Ksawerego w tej samej dzielnicy. Zgodę na ich związek musiała wyrazić matka Kostka z uwagi na jego niepełnoletność, ale zanim doszło do ślubu, mógł już sam o sobie decydować ²¹. Na weselu bawiło się kilkadziesiąt osób.

Młodzi Pykowie zmieniali miejsce zamieszkania kilkakrotnie ²². Na Błękitnych Wzgórzach (*Blue Hills*) w pobliżu miejscowości Euroa Kostek zarządzał dobytkiem Petera Galla, który stanowiły owce, krowy i konie. Centralnym punktem

²⁰ <https://australianfoodtimeline.com.au/the-arab-cafe> [dostęp: 30.11.2023].

²¹ Do 1991 r. wiek uprawniający do zawarcia małżeństwa wynosił w Wiktorii 16 lat dla kobiet i 18 lat dla mężczyzn.

²² Mieszkali m.in. przy Sonia Street w Ringwood.

posiadłości liczącej ponad 200 hektarów dobrych pastwisk był duży edwardiański dom. W sam raz dla powiększającej się rodziny. Dnia 21 września 1966 roku urodził się Damian Steven Pyka, a 12 stycznia 1968 roku Glenn James Pyka. 24 marca 1969 roku Pykowie zmienili nazwisko na Parker²³. Ostatnia córka z tego związku, Gabrielle Mary, przyszła na świat 29 maja 1970 roku już jako Parker i takie nazwisko nosi do dziś.

Z Błękitnych Wzgórz przenieśli się do Bayswater do... rudery przy Ash Grove, którą Kostek wyremontował, aby niedługo potem wybudować dom przy Eldale Court w dzielnicy Wantirna, który stoi do dziś. Po jego sprzedaży rodzina wyruszyła karawanieniem do Queensland i Terytorium Północnego. Podróżowali kilkanaście miesięcy bez docelowego punktu. Na pewnym etapie wędrówki dołączył do nich Maorys Bill (William). Jeśli w którymś z przydrożnych pubów stało pianino, zaczynali grać. Bill na pianinie, a Kostek na gitarze. Właściciel lokalu stawiał im zimne piwo i częstował obiadem. Udostępniał parking dla samochodu z przyczepą.

W 1977 roku Parkerowie nabyli dwudziestoakrową posiadłość w Darwin River (około 80 km od Darwin) i konie. Rozpoczęli budowę domu i stajni. Dwa lata później w przyczepie kempingowej zaparkowanej pod domem doszło do przypadkowego wybuchu gazu, który zniszczył nieubezpieczony budynek. Wstawili cztery łóżka do stajni. Mieszkali w niej dwa lata, zanim Kostek z synami nie postawili nowego domu. Nie mieli prądu ani wody. Używali gazowej kuchenki kempingowej i lodówki na naftę. Naczynia i ubrania prali w rzece, która przepływała przez ich posiadłość. W niej też kąpali się. Kąpiel nie należała do bezpiecznych. Zawsze ktoś – zwykle Kostek lub jego najstarszy syn – stał na straży z naładowanym karabinem. Różańcowy krokodyl mógł wyłonić się znikąd, aby przegonić „nieproszonych gości” ze swojego terytorium.

To tutaj utworzyli rodzinny zespół Little Darwin River Band nawiązujący nazwą do popularnej australijskiej grupy rockowej Little River Band²⁴. Mary

²³ Kopia odpisu dokumentu DEED POLL Evidencing Change of Name, Reference date: 24 March 1969, Register-General's Office, Melbourne, 19 May 1972. Archiwum autorki. Z braku dostępu do tych danych, w oparciu o informacje uzyskane od rodziny w artykule *Wokół drugiej żony Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego* ukazał się w „Pamiętniku Literackim”, t. 43, czerwiec 2022, s. 176 (wyd. Związek Pisarzy Polskich na Obczyźnie, Londyn) podana została data wystawienia odpisu dokumentu o zmianie nazwiska, a nie samej zmiany nazwiska. Kira Gałczyńska w książce *Nie wróć tu nigdy, czyli pożegnanie z Mazurami* (Warszawa 1998) mylnie podaje na s. 171 nazwisko Porter.

²⁴ Little River Band (LRB) to zespół rockowy założony w Melbourne w Australii w 1975 r. Zespół osiągnął sukces komercyjny zarówno w Australii, jak i Stanach Zjednoczonych. Sprzedali ponad 30 mln płyt.

śpiewała, a reszta rodziny akompaniowała jej na gitarach, pianinie i perkusji. Występowali przed miejscową publicznością podczas festynów, pikników i świąt. Mary nauczała w katolickiej szkole podstawowej w Nightcliff. (*St Paul's Catholic Primary School in Nightcliff*)²⁵. W Bachelor College w Bachelor (około 100 km od Darwin) jej uczniami byli dorośli tubylcy. Warto w tym miejscu dodać, że przede wszystkim uczyła własne dzieci, które nie musiały chodzić lub dojeżdżać do szkoły²⁶. Kostek pracował w lokalnej straży i ośrodku detencyjnym zbudowanym w buszu (*Wildman River Wilderness Work Camp*) nad rzeką Mary w pobliżu Parku Narodowego Kakadu²⁷. Przydało mu się doświadczenie nabyte podczas zatrudnienia w słynnym więzieniu Pentridge w Coburgu, na przedmieściach Melbourne. Więzienie działało w latach 1851–1997. Było jednym z najsurowszych zakładów karnych w Australii.

Rodzinna sielanka skończyła się w 1987 roku. Drogi Parkerów rozeszły się po 22 latach małżeństwa. W 1991 roku Kostek poślubił Lyn Margaret Whibeard, ale i to małżeństwo rozpadło się. Mary wyszła za mąż za Johna Knighta w 1993 roku i trwa w tym związku do chwili obecnej.

*

W Polsce junior Gałczyński zaistniał 9 czerwca 1990 roku, gdy zapukał do drzwi leśniczówki Pranie nad Jeziorem Nidzkim i oświadczył Kirze, że jest jej bratem. Podróżował wtedy z Lyn po Europie. Decyzja odwiedzenia Polski nie do końca była w jego planach, choć wśród papierów, które zabrał ze sobą z Australii, był mocno zniszczony jego akt urodzenia, w którym stało czarno na białym, że jest synem Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego. Człowieka o imionach i nazwisku, które kiedyś sam nosił. Człowieka, którego nieznana mu twórczość – nie tylko z powodu bariery językowej – stanowiła niezwykle zjawisko w polskiej poezji.

Do Prania – ulubionego miejsca pracy twórczej i odpoczynku jego ojca – zawiózł Kostka Sławomir Krajewski, który na Facebooku napisał:

Mój ojciec, jadąc pociągiem, zapoznał się [ze] Steve Parker, [który] opowiedział mu, że szuka siostry w Polsce, został zaproszony do nas do domu, z żoną u nas mieszkał kilka dni, był z nim wywiad telewizyjny, którego szukam do dziś, a także

²⁵ Katolicka Szkoła Podstawowa św. Pawła została założona w Nightcliff przez siostry O.L.S.H w 1967 r.

²⁶ Australijczycy byli absolutnymi pionierami w nauce na odległość.

²⁷ *Wildman River Wilderness Work Camp* powstały w 1986 r. w buszu był obozem pracy o niskim poziomie bezpieczeństwa dla mężczyzn w wieku od 14 do 18 lat, którzy mieli kłopoty z prawem. Stanowił alternatywę dla więzienia. Obóz zbudowali okoliczni mieszkańcy i personel. Przestał funkcjonować jako ośrodek detencyjny w 2004 r.

ja go zawiozłem do siostry pierwszy raz, jak się zobaczyli, widziałem na własne oczy te emocje²⁸.

Podczas drugiej podróży (1992) legitymował się polskim paszportem na nazwisko... Konstanty Ildefons Gałczyński. W 1998 roku odwiedził Polskę z żoną i siedmioletnią córką Kirą Jean Gałczyńską (Danvers). Młodsza, Sarah Jayne Gałczyńska (Sambanis), przyszła na świat w 1996 roku. Nadzorował już wtedy pracę nieletnich mężczyzn w obozie o minimalnym rygorze w Wildman River (*Wildman River Wilderness Work Camp*) położonym na terenie Terytorium Północnego, a niedługo potem pod jego nadzór przeszedł również ośrodek detencyjny w Don Dale (*Don Dale Juvenile Detention Centre*)²⁹ i centrum w Alice Springs. Po jedenastu latach musiał zrezygnować z pracy w służbach więziennych. Stało się to po śmierci piętnastoletniego aborygena Johnno Johnsona Wurramarrba, która nastąpiła 10 lutego 2000 roku na Oddziale Intensywnej Opieki Medycznej Szpitala Royal Darwin. Johnno znaleziono w przydzielonym mu pokoju w Don Dale z prześcieradłem zawiązanym wokół szyi.

Oskarżony o kradzież papieru i farb ze szkoły, został aresztowany i skazany przez Sąd dla Nieletnich w Alyangula na okres 28 dni pozbawienia wolności. Wielu uważało, że wyrok był zbyt surowy. Chłopiec nie stanowił zagrożenia bezpieczeństwa dla społeczności. Potrzebował nauczki. Jego śmierć wywołała podejrzenie o naruszanie konwencji ONZ dotyczącej praw dziecka. Przepisy Terytorium Północnego dotyczące obowiązkowego skazywania aborygenów zostały poddane surowej analizie. W 2000 roku ABC Australia zrealizował 45-minutowy film *Go to Jail*³⁰. W raporcie Coroner's Court w Darwin na Północnym Terytorium Australii nr d0019/2000 w sprawie dochodzenia dotyczącego śmierci Johnno Johnsona napisano, że Steven Parker był w chwili śmierci piętnastolatka zatrudniony jako superintendent w Departamencie Służb Więziennych. Odpowiadał za trzy ośrodki detencyjne.

Pan Parker awansował na to stanowisko. Miał pewne doświadczenie jako funkcjonariusz więzienny w Wiktorii, a także inne doświadczenie w biznesie i jako strażak, ale

²⁸ <https://www.facebook.com/page/442096085541/search/?q=Kostek> [dostęp: 30.11.2023]. Tu również błędnie podano, że był synem więźniarki z Oświęcimia i właścicielem farmy bydła.

²⁹ „Ośrodek detencyjny dla nieletnich Don Dale został zbudowany w 1991 r. Zapewniał osadzenie na średnim i wysokim poziomie, zwykle w pojedynczych celach. Od wszystkich tu osadzonych oczekiwano uczęszczania do szkoły, chyba że byli oni zaangażowani w programy zawodowe. [...] Terytorium Północne było w tym okresie w czołówce innowacyjnych polityk radzenia sobie z przestępczością nieletnich (głównie przestępstwami przeciwko mieniu), w tym wczesnej interwencji poprzez szkolnych konstabli i obozy treningowe”.

³⁰ <https://www.journeyman.tv/film/752> [dostęp: 30.11.2023].

jeśli chodzi o Służby Więzienne na Terytorium Północnym, jego kariera rozpoczęła się, gdy został zatrudniony około 1989 roku w celu rozwiązania problemów, które pojawiły się w ośrodku Wildman River. Ani wtedy, ani później pan Parker nie posiadał żadnych formalnych kwalifikacji w zakresie zarządzania lub administracji [podkr. autorki], pracy z młodzieżą lub pracy socjalnej [...], ale podjął się tej pracy i prowadził ten ośrodek przez około trzy lata, ku wyraźnemu zadowoleniu Departamentu, który następnie powierzył mu również Don Dale, około 1994 roku. Centrum w Alice Springs zostało dodane do jego obowiązków³¹.

W niedługi czas potem w „NT News” ukazała się notatka informująca „o przejściu pana Parkera na emeryturę”. „Pan Parker” znalazł sobie nowe zajęcie. Nabył jacht motorowy i przez kilkanaście lat woził turystów odwiedzających Terytorium Północne.

Odszedł nagle 4 kwietnia 2020 roku w wieku 74 lat³². Izabela Tumas skomentowała wiadomość o jego śmierci na facebookowej stronie Leśniczówki Pranie słowami: „I w ten sposób Konstanty Ildefons Gałczyński umarł dwa razy...”³³.

³¹ https://justice.nt.gov.au/__data/assets/pdf_file/0008/206774/johnno-wurramarba.pdf [dostęp: 30.11.2023].

³² Z powodu epidemii Covid-19 w pogrzebie wzięli udział najbliżsi. Ciało Stevena Parkera zostało spopielone.

³³ <https://www.facebook.com/page/442096085541/search/?q=zmarł%20Kostek%20Gałczyński> [dostęp: 30.11.2023].

Ja i Kostek, nasz dom

Bibliografia

Kopia odpisu dokumentu DEED POLL Evidencing Change of Name, Reference date: 24 March 1969, Register-General's Office, Melbourne, 19 May 1972. Archiwum autorki.

Pokochałem ciebie w noc błękitną, Polskie Radio Koszalin, 16 stycznia 2023 r.

Pyka L., *Byłam prawowitą żoną autora „Zaczarowanej drożki”*, „Przegląd Polski”, dod. do „Nowego Dziennika” (Nowy Jork) 2006, nr 105.

Żongołłowicz B., *Wokół drugiej żony Konstantego Ildefonsa Gałczyńskiego*, „Pamiętnik Literacki” Londyn 2022, t. 43.

Bogumiła Żongołłowicz

Melbourne, Australia

KOSTEK, KONSTANTY'S SON – UNFINISHED PORTRAIT

Summary

This article is about the life of Konstanty (Kostek) Ildefons Galczynski junior, son of poet Konstanty Ildefons Galczynski, known in Australia by the name Steve Daniel Parker. Kostek “revealed himself” as the poet’s son in 1990, when he visited Poland for the first time. He went to Pranie forester’s lodge, the poet’s favourite place, which he visited between 1950–1953, and where there is now a museum dedicated to him. He showed Kira, his half-sister, his birth certificate. The veracity of this document could not be questioned. To this day, however, it is still said and written that he was an illegitimate child. The lack of access to details about his adult life, and his untimely death, has created a false portrait of Kostek. This article aims to present his true biography, which he himself did not fully recognize.

Keywords: Kostek, Kira, Gałczyński, Pranie, Jezioro Nidzkie, Australia, Darwin, youth rehabilitation, resocialization.